

POSTAWY PATRIOTYCZNE POLSKICH
ŻOŁNIERZY NA PRZYKŁADZIE
JEDNOSTKI WOJSKOWEJ NR 2771

POLISH SOLDIERS' PATRIOTIC ATTITUDES
ON THE EXAMPLE OF ARMY UNIT NO. 2771

KRZYSZTOF STACHURKA*

ABSTRACT

Patriotism is an indispensable nation-forming factor. In general sense, it is passion for the homeland as a place of origin or residence. The aim of the article is to analyze the patriotic attitudes of Polish soldiers. Considerations were based on the diagnostic survey with using of the anonymous questionnaire. Achieving the main goal and solving the research problem required answers to a number of research questions which were specific research problems. The aim of these questions was to picture the condition of patriotic knowledge possessed by the respondents. The answers to specific research questions, which were used in the questionnaire, were presented in charts. The analysis led to the conclusion that soldiers perceive the significance of patriotism and present, in large part, patriotic attitudes, and this has an indirect impact on the internal security of the state.

---

* Mgr Krzysztof Stachurka, Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa Publicznego i Indywidualnego „Apeiron” w Krakowie; correspondence address: Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa Publicznego i Indywidualnego „Apeiron” w Krakowie, ul. Krupnicza 3, 31-123 Kraków, Poland

KEYWORDS

patriotic attitudes, patriotism, Polish soldiers, army unit

ABSTRAKT

Patriotyzm to nieodzowny czynnik narodotwórczy. W znaczeniu ogólnym to umiłowanie ojczyzny jako miejsca swojego pochodzenia lub zamieszkania. Celem artykułu jest analiza postaw patriotycznych polskich żołnierzy. Rozważania zostały oparte na sondażu diagnostycznym przy zastosowaniu anonimowej ankiety. Osiągnięcie celu głównego i rozwiązanie problemu badawczego wymagało odpowiedzi na szereg pytań badawczych, stanowiących problemy szczegółowe, które miały ukazać stan wiedzy patriotycznej posiadanej przez ankietowanych. Odpowiedzi na pytania szczegółowe, będące jednocześnie pytaniami w kwestionariuszu ankiety, zostały przedstawione na wykresach. Ich analiza doprowadziła do wniosku, że żołnierze dostrzegają wagę patriotyzmu i prezentują w większości postawy patriotyczne, a to ma pośredni wpływ na bezpieczeństwo wewnętrzne państwa.

SŁOWA KLUCZOWE

postawy patriotyczne, patriotyzm, polscy żołnierze, jednostka wojskowa

WPROWADZENIE¹

Z pojęciem patriotyzmu ściśle związane jest wychowanie obronne, kształtujące świadomość narodową i państwową, która z kolei ma swoje podstawy w doświadczeniach historycznych państwa. Biorąc pod uwagę podkreślaną często w wypowiedziach polityków i nauczycieli wyjątkową rolę i znaczenie świadomości narodowej oraz postaw patriotyczno-obronnych młodzieży, należy eksponować trzy podstawowe związane z nimi kwestie²:

---

¹ Artykuł jest skróconą i opracowaną wersją pracy magisterskiej autora pt. *Postawy patriotyczne a bezpieczeństwo wewnętrzne*, napisanej pod kierunkiem dra hab. Juliusza Piwowarskiego na Wydziale Bezpieczeństwa i Nauk Społeczno-Prawnych Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa Publicznego i Indywidualnego „Apeiron” w Krakowie, Kraków 2019.

² J. Kunikowski, G. Wierzbicki, *Kształtowanie postaw patriotyczno-obronnych jako wyraz wolności i bezpieczeństwa*, [w:] *Bezpieczeństwo i wolność jako kategorie kulturowe i społeczne*, J. Dębowski (red.), Siedlce 2014, s. 185.

1. Współczesny patriotyzm zawiera w sobie wszystkie wartości tradycyjnego patriotyzmu, takie jak gotowość do poświęceń dla ojczyzny, przywiązanie do rejonu zamieszkania, tradycji religijnych, kultury narodu itp.
2. Świadomość i postawa patriotyczno-obronna nie podlegają prawidłowościom dziedziczenia, lecz muszą być systematycznie kształtowane. Ponieważ w dzisiejszych czasach istnieje prawdopodobieństwo załamania się tradycyjnych wartości, przekazując młodym pokoleniom wartości obronne, należy mieć na uwadze:
  - a) ogólny stan racji nadrzędnych, w tym celów i potrzeb obronności Rzeczypospolitej Polskiej;
  - b) ocenę zjawisk społecznych, w tym procesów obejmujących obywatelskie powinności świadczeń na rzecz obronności czy w przypadku klęsk;
  - c) uznanie, akceptowanie i przyswajanie wzorców patriotycznych dostarczanych przez historię narodu. Dotyczy to także uświadomienia i zrozumienia potrzeb obronnych kraju przed pojawieniem się ewentualnych zagrożeń.
3. Stan świadomości patriotyczno-obronnej zależy od ogólnego stanu świadomości społeczeństwa.

W obecnych czasach, mimo wciąż postępującej profesjonalizacji sił zbrojnych w poszczególnych krajach, wzrasta świadomość konieczności działań na rzecz bezpieczeństwa w ramach układu pozamilitarnego. Potwierdza to potrzebę rozszerzania tej tematyki na czynniki mające wpływ na przygotowanie społeczeństwa do racjonalnego zachowania w obliczu wszelkiego rodzaju zagrożeń.

Mówiąc o postawie, trzeba mieć świadomość, że pojęcie to nie odnosi się do konkretnego zdarzenia, ale do pewnej liczby zdarzeń, w których mają miejsce ludzkie zachowania wszelkiego rodzaju, nazywane niekiedy czynnościami. Traktując te czynności jako wskaźniki postawy, należy stwierdzić, że odznaczają się one takim a nie innym ustosunkowaniem wobec bodźca ze środowiska wewnętrznego lub zewnętrznego, sygnalizując przy tym istnienie względnie trwałych dyspozycji psychicznych osób, na które oddziałują owe

bodźce³. Wspomnieć jednak należy, że nie zawsze zdarzenia, do których odnosi się dany wskaźnik, są zjawiskami (zdarzeniami spostrzegalnymi). Czasem mogą to być manifestacje (wskaźniki definiujące), wśród których wyróżnia się te definiujące pewne całości (zbiory zdarzeń spostrzegalnych) oraz te definiujące terminy oznaczające pewne predyspozycje do występowania określonych zjawisk.

Manifestacją postawy może być stosunek człowieka do konkretnych zdarzeń, wypowiedzianie przez niego opinii. Ogólnie rzecz biorąc, jest to relacja między jednostką a rzeczywistością.

Okres przemian, jakim została poddana Polska, spowodował gwałtowne zmiany polityczno-gospodarcze, które z kolei wywołały zmiany w systemach wartości. Coraz częściej można się spotkać z odrzucaniem podstawowych norm moralnych. Dlatego postawa patriotyczna powinna mieć przede wszystkim aspekt wychowujący, ukierunkowany na pożądane wartości.

CHARAKTERYSTYKA BADAŃ

W literaturze przedmiotu proces badawczy określany jest jako „ciąg czynności, które przeprowadzane w określonej kolejności gwarantują uzyskanie cennych wyników”⁴. Badania przedstawione w niniejszym artykule rozpoczęto w październiku 2018 roku, a zakończono w kwietniu 2019 roku. Przedmiotem badań były postawy patriotyczne polskich żołnierzy i ich wpływ na bezpieczeństwo wewnętrzne państwa.

Po przeprowadzeniu badań właściwych przystąpiono do opracowania materiałów ankietowych i analizy wypełnionych kwestionariuszy. Dokonano analizy ilościowej (z użyciem tabel i wykresów), a także jakościowej.

Badania zostały przeprowadzone wśród losowo wybranych żołnierzy z Jednostki Wojskowej 2771 w miejscowości Rząska. Grupa badawcza liczyła 35 osób. Tabele 1–5 przedstawiają charakterystykę społeczno-demograficzną respondentów .

---

³ Ibidem, s. 188–189.

⁴ J. Sztumski, *Wstęp do metodologii i technik badań społecznych*, Katowice 1995, s. 19.

TABELA 1. LICZBA I PŁEĆ RESPONDENTÓW

Kobiety	6
Mężczyźni	29
Razem	35

Źródło: opracowanie własne.

Z tabeli 1 wynika, że na 35 respondentów 6 osób to kobiety, a 29 – mężczyźni. Jest to informacja istotna w świetle słów Tadeusza Mądrzyckiego, który uważa, że z płcią są związane nie tylko sprecyzowane właściwości anatomiczne i fizjologiczne, ale także psychiczne, które wpływają na sposób patrzenia na świat i pewne cechy osobowości⁵. Kobieta i mężczyzna będą zatem w odmienny sposób podchodzić do wielu kwestii, w tym do patriotyzmu.

TABELA 2. WIEK ANKIETOWANYCH OSÓB

Wiek	Liczba osób
Do 25 lat	4
26–35 lat	20
36–45 lat	10
Powyżej 45 lat	1
Razem	35

Źródło: opracowanie własne.

Prawie 60% żołnierzy stanowią osoby w przedziale wiekowym 26–35 lat. Wiek ma duży wpływ na postawy, które pośrednio się z nim wiążą i wynikają ze sposobów wychowania, obserwowanych wzorców, doświadczeń.

TABELA 3. WYKSZTAŁCENIE ŻOŁNIERZY

---

⁵ T. Mądrzycki, *Psychologiczne prawidłowości kształtowania się postaw*, Warszawa 1970, s. 170.

Wykształcenie	Liczba osób
Podstawowe	0
Zawodowe	10
Średnie	18
Wyższe	7
Razem	35

Źródło: opracowanie własne.

W badanej jednostce wojskowej przeważają osoby z wykształceniem średnim (51%) i zawodowym (29%). Wyższe wykształcenie deklaruje tylko 20% żołnierzy.

TABELA 4. ZAJMOWANE STANOWISKO PRACY

Zajmowane stanowisko	Liczba osób
Pracownik wykonawczy	32
Kadra podstawowego szczebla kierownictwa	2
Kadra najwyższego szczebla kierownictwa	1
Razem	35

Źródło: opracowanie własne.

Prawie 91% zatrudnionych w Jednostce Wojskowej 2771 zajmuje stanowiska wykonawcze. Kadre podstawowego szczebla kierownictwa reprezentuje 6% ankietowanych żołnierzy. Kadra najwyższego szczebla kierownictwa to 3% respondentów.

TABELA 5. STAŻ SŁUŻBY ŻOŁNIERZY

Staż pracy	Liczba osób
Do 5 lat	7

6–10 lat	10
11–20 lat	17
Powyżej 20 lat	1
Razem	35

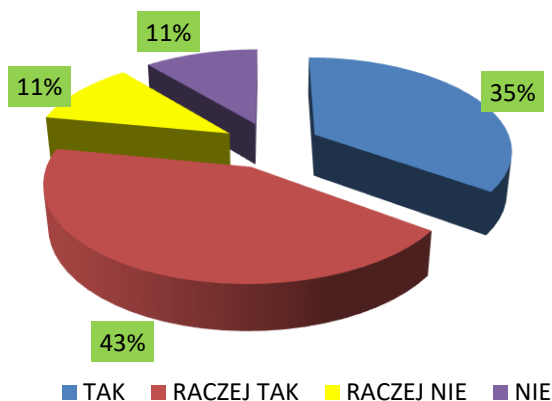
Źródło: opracowanie własne.

Wyniki z tabeli 5. pośrednio łączą się z danymi zawartymi w tabeli 2., przedstawiającej wiek ankietowanych. Średnia wieku żołnierzy oscyluje poniżej 40 roku życia, a staż służby większości osób wynosi od 10 do 20 lat.

WYNIKI BADAŃ

Na początku maja 2019 roku został przeprowadzony sondaż ankietowy, którym objęto 35 żołnierzy z Jednostki Wojskowej 2771. W ankiecie zapytano o postawy i święta związane z patriotyzmem. Miało to na celu ukazanie zaangażowania patriotycznego osób, które służą na rzecz bezpieczeństwa wewnętrznego państwa.

WYKRES 1. CZY UWAŻA SIĘ PAN/PANI ZA PATRIOTĘ/PATRIOTKĘ?

Źródło: opracowanie własne.

Na pytanie „Czy uważa się Pan/Pani za patriotę/patriotkę?” zdecydowana większość żołnierzy (78%) wybrała odpowiedź twierdzącą, ale w tym aż 43% żołnierzy wyraziło wahanie, wybierając odpowiedź „raczej tak” zamiast zdecydowanego „tak”. Tylko 35% ankietowanych nie miało wątpliwości i odpowiedziało „tak”. 22% żołnierzy uznało, że trudno by im było nazwać się patriotami (odpowiedzi „nie” i „raczej nie”) (wykres 1).

W uzasadnieniach odpowiedzi twierdzących dominowały wypowiedzi prezentujące postawy emocjonalne: „bo kocham swoją Ojczyznę (swój kraj)”, „bo w Polsce się urodziłem, szanuję ją i kocham”, „kocham swoją Ojczyznę i gdybym miał się dla niej poświęcić, to bym to zrobił”. Pojawiły się także wypowiedzi wyrażające troskę i zainteresowanie losami kraju, np. „kocham Polskę i myślę, co się z nią stanie za kilka lat”.

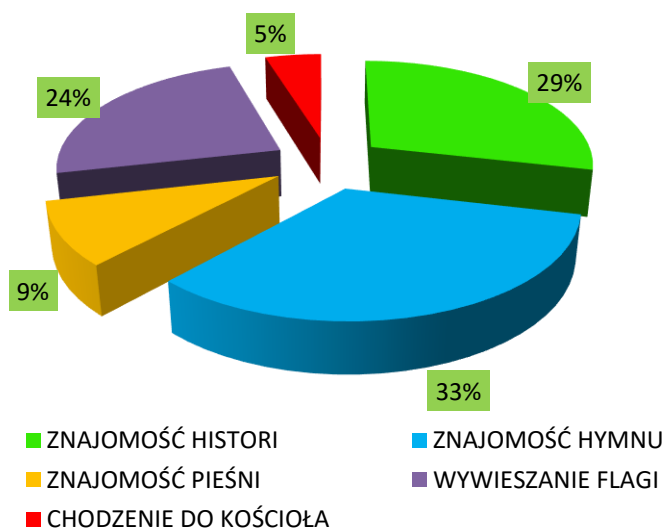
Część żołnierzy w wypowiedziach zwróciła uwagę na konkretne przejawy postawy patriotycznej i zaliczyła do nich: znajomość polskiej kultury i historii, obchodzenie świąt narodowych, znajomość hymnu i pieśni patriotycznych, szacunek dla symboli narodowych, a także chodzenie do kościoła.

Uzasadnienia negatywne, choć jest ich mało, zawierały się w sformułowaniach: „nie oddałabym życia za Ojczyznę”, „bo w Polsce jest wiele niespra-

wiedliwości”, „gdybym była patriotką, interesowałabym się sprawami naszego kraju, tymczasem są mi one obojętne”. Jedna z pracownic napisała: „myślę, że jestem solidarna z własnym narodem i przywiązana do swojej Ojczyzny, ale nie poświęciłabym spraw osobistych, tym bardziej życia, dla narodu”. Postawa ta, a także stanowiska wyrażane wcześniej mogą świadczyć o przeobrażeniach w rozumieniu pojęcia patriotyzmu i podchodzeniu do niego przez pewną grupę w sposób bardziej racjonalny niż emocjonalny.

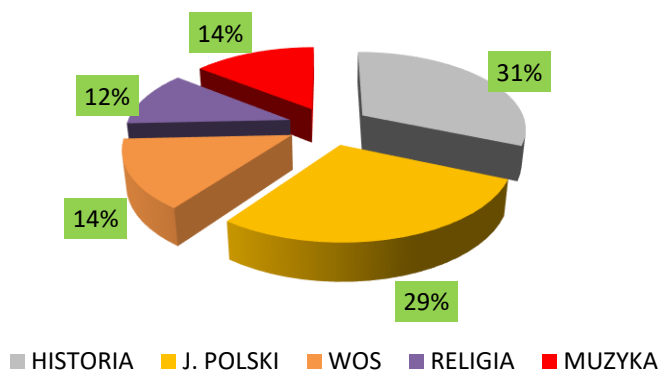
WYKRES 2. PRZEJAWY PATRIOTYZMU WEDŁUG ŻOŁNIERZY JEDNOSTKI WOJSKOWEJ 2771

Źródło: opracowanie własne.

Jakie zachowania pracownicy Jednostki Wojskowej 2771 uważają za przejawy patriotyzmu? Wśród zaznaczonych przez żołnierzy odpowiedzi dominują: znajomość hymnu i znajomość historii, a także wywieszanie flagi. Znajomość pieśni patriotycznych oraz chodzenie do kościoła to odpowiedzi wskazane przez najmniejszą grupę respondentów. Wynika z tego, że dla żołnierzy bardzo ważny jest szacunek do symboli narodowych, którego są uczeni na służbie.

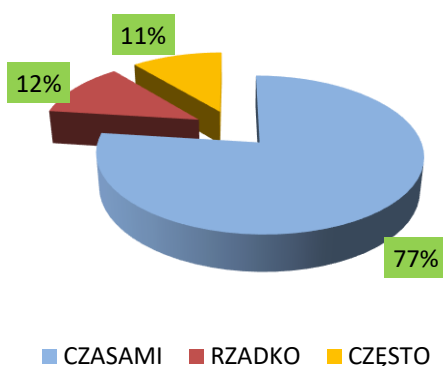
WYKRES 3. PRZEDMIOT, Z KTÓRYM BADANI KOJARZĄ NAUKĘ O PATRIOTYZMIE

Źródło: opracowanie własne.

Ankietowani żołnierze kojarzą patriotyzm z czasów szkolnych przede wszystkim z nauczaniem przedmiotów humanistycznych: historii i języka polskiego. Pozostałe wskazane przedmioty to wiedza o społeczeństwie, religia i muzyka.

WYKRES 4. PROWADZENIE ROZMÓW DOTYCZĄCYCH PATRIOTYZMU W DOMACH ŻOŁNIERZY

Źródło: opracowanie własne.

Stosunkowo wielu żołnierzy podaje, że w ich domach rodzinnych prowadzone są rozmowy dotyczące patriotyzmu. Odpowiedź „czasami” wskazało 77% ankieterowanych, a „często” – 11%. Tylko 12% respondentów przyznało, że takie rozmowy mają miejsce rzadko.

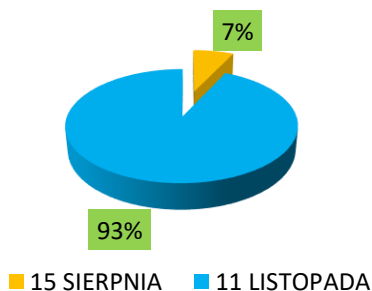
WYKRES 5. WIEDZA ŻOŁNIERZY O JÓZEFIE PIŁSUDSKIM

Źródło: opracowanie własne.

Nie wszyscy ankieterowani żołnierze potrafili wskazać poprawną odpowiedź na pytanie, kim był Józef Piłsudski. 94% z nich zaznaczyło prawidłowo, że marszałkiem Polski. 6%, a więc 2 osoby, odpowiedziało niepoprawnie, że Piłsudski był królem.

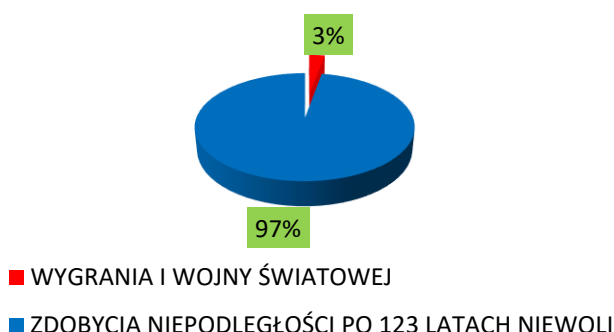
WYKRES 6. CZY WIE PAN/PANI, KIEDY PRZYPADAJĄ OBCHODY ŚWIĘTA NIEPODLEGŁOŚCI?

Źródło: opracowanie własne.

Według 93% żołnierzy Święto Niepodległości przypada na dzień 11 listopada; 7% ankietowanych odpowiedziało niepoprawnie, że na 15 sierpnia.

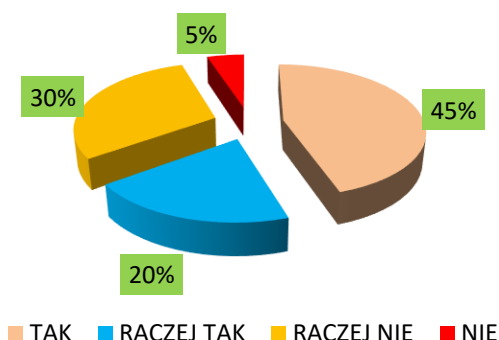
WYKRES 7. Z JAKIEGO POWODU OBCHODZONE JEST W POLSCE ŚWIĘTO NIEPODLEGŁOŚCI?

Źródło: opracowanie własne.

Odpowiadając na pytanie, z jakiego powodu obchodzone jest Święto Niepodległości, 97% żołnierzy odpowiedziało poprawnie, że w związku z odzyskaniem przez Polskę niepodległości po 123 latach niewoli. 1 osoba (3%) wskazała błędną odpowiedź (zwycięstwo w I wojnie światowej).

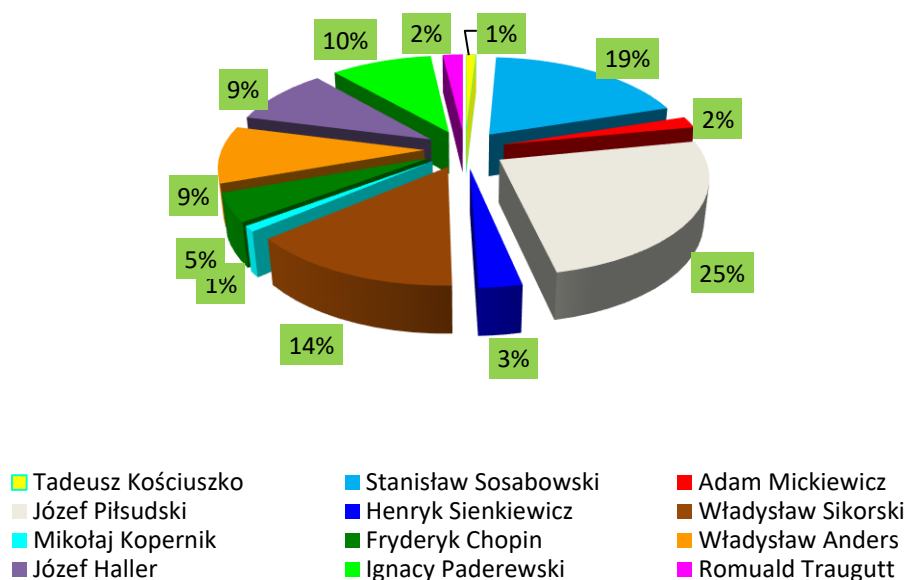
WYKRES 8. CZY WE WSPÓŁCZESNEJ POLSCE PRZEWAŻAJĄ POSTAWY PATRIOTYCZNE?

Źródło: opracowanie własne.

Odpowiadając na pytanie, czy we współczesnej Polsce przeważają postawy patriotyczne, 65% żołnierzy Jednostki Wojskowej 2771 wyraziło opinię, że tak jest (odpowiedzi „tak” i „raczej tak” udzieliło 23 żołnierzy), natomiast 33% badanych było innego zdania (12 żołnierzy). Ci ostatni prezentują też postawy sceptyczne, uzasadniając: „połowa Polaków nie wie, co to znaczy”, „nie odczuwam w Polsce żadnego patriotyzmu, wszystko jest robione dla kasy”, „jeśli mam być szczerzy, nie uważam nikogo znanego za patriotę”, „wydaje mi się, że w dawniejszych czasach ludzie bardziej przywiązywali wagę do Ojczyzny. Dziś jest mniej takich ludzi, a szkoda, bo nasza kultura i pamięć powinny trwać zawsze”.

WYKRES 9. NAJWIĘKSI PATRIOCI WEDŁUG ŻOŁNIERZY

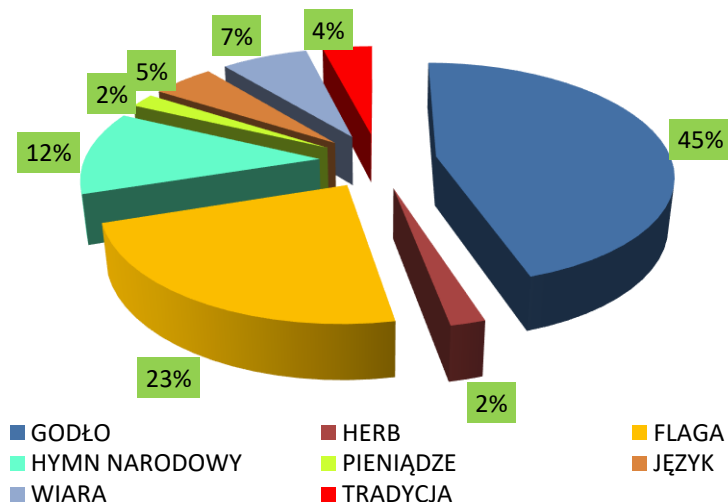

Źródło: opracowanie własne.

Ankietowani zostali poproszeni o wskazanie 3 postaci z historii Polski (z listy), które uważają za osoby zasługujące na miano patrioty. Najwięcej żołnierzy zaznaczyło Józefa Piłsudskiego (26 głosów) i Stanisława Sosabowskiego (20 głosów). W dalszej kolejności wymieniono: Władysława Sikorskiego (15 głosów), Ignacego Paderewskiego (10 głosów), Józefa Hallera

i Władysława Andersa (po 9 głosów). Najmniej głosów (po 1) otrzymali Mikołaj Kopernik i – co może się wydawać zaskakujące, zważywszy na profesję respondentów – Tadeusz Kościuszko.

WYKRES 10. POLSKIE SYMBOLE NARODOWE WEDŁUG ŻOŁNIERZY

Źródło: opracowanie własne.

Żołnierze zostali w kwestionariuszu ankiety poproszeni również o zaznaczenie wśród wymienionych propozycji polskich symboli narodowych. Wskazane odpowiedzi budzą podejrzenie, że nie wszyscy zrozumieli to pytanie w sensie dosłownym – chodziło o symbole narodowe wskazane przez polskiego ustawodawcę⁶: orła białego (godło), barwy biało-czerwone (flagę) i „Mazurka Dąbrowskiego” (hymn). Zdaje się, że ankietowani w swoich odpowiedziach postawili swego rodzaju diagnozę społeczeństwu polskiemu, wskazując takie odpowiedzi jak wiara, tradycja czy pieniądze. Tylko 45% odpowiedzi wskazywało na godło, 23% na flagę, a 12% na hymn. I choć były to odpowiedzi wybrane najczęściej, to jednak żadna z nich nie przekroczyła progu 50%.

⁶ Ustawa z dnia 31 stycznia 1980 r. o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej oraz o pieczęciach państwowych (Dz. U. 2019 poz. 1509), art. 1.

WNIOSKI

Autor dołączył do kwestionariusza ankiety miejsce na uwagi i komentarze do pytań. Z pozostawionych tam przez ankietowanych notatek wynika, że ogólnie rzecz biorąc, patriotyzm jest w dzisiejszych czasach bardzo potrzebny. Uzasadniając te opinie, żołnierze używają m.in. takich argumentów: „gdyby go nie było, to Polaków nie moglibyśmy nazwać narodem”, „Polska jest niszczonym krajem. Ludziom pozostaje wiara i miłość do Ojczyzny”.

Równocześnie wielu żołnierzy konstruuje swego rodzaju definicje współczesnego patriotyzmu. Oto najbardziej charakterystyczne: „miłość, przywiązanie do Ojczyzny, walka za nią, obrona jej suwerenności”, „wielka, ale to bardzo wielka miłość do swojego narodu, państwa. Prawdziwy patriota poświęciłby dla swojego kraju życie”, „postawa człowieka wyrażająca się zainteresowaniem sprawami Polski, angażowaniem się w sprawy kraju”, „wszyscy Polacy od najmłodszych lat powinni kochać swój kraj i dbać o niego, a co najważniejsze – nie obrażać innych narodów”.

Swoistym podsumowaniem wyników ankiety mogą być jeszcze dwie wypowiedzi. Jedna z pracownic napisała: „współczesny patriota to człowiek, który, pamiętając o przeszłości swojego narodu, uczy się i pracuje, by Polska była krajem wolnym, dostatnim, a Polacy byli bezpieczni i szczęśliwi”, natomiast inna stwierdziła: „patriota to człowiek, który popiera swoją Ojczyznę, uważa, że jest za nią odpowiedzialny, broni jej praw, zawsze kibicuje polskimi drużynom, obchodzi się z czcią z godłem, podczas słuchania hymnu czuje się dumny, że jest Polakiem”.

W przytoczonych „definicjach” sformułowanych przez żołnierzy Jednostki Wojskowej 2771 dostrzegalne jest – połączone z własnym utożsamianiem się z tą postawą – akcentowanie podejścia emocjonalnego, ale też zwracanie uwagi na potrzebę zaangażowania w sprawy ojczyzny, dbałość o swój kraj, pielęgnowanie kultury, wyrażanie szacunku wobec innych narodów.

Podsumowując, badania wykazały, że polscy żołnierze dostrzegają wagę patriotyzmu i mają podstawową wiedzę dotyczącą polskich świąt i wielkich postaci z historii polski. Jednocześnie ujawniły się pewne braki w tym zakresie wśród pojedynczych osób, które udzielały niepoprawnych odpowiedzi, np. na temat tego, że Józef Piłsudski był królem.

ZAKOŃCZENIE

Patriotyzm odgrywa ważną rolę w historii narodu polskiego, jest częścią polskiej kultury. W 1920 roku, po zwycięskiej bitwie warszawskiej, marszałek Józef Piłsudski wypowiedział słowa, będące swego rodzaju przesłaniem dla nowych pokoleń: „My wam wywalczyliśmy niepodległość Ojczyzny, a wy będziecie w niej żyć, pracować i rządzić”⁷. Słowa te, mimo że wypowiedziane przed stu laty, wskazują, że dziś pojęcia takie jak patriotyzm i postawa patriotyczna znaczą coś nieco innego niż w czasach wojny i walk o niepodległość. Dawniej postawa patriotyczna w sytuacji zagrożenia narodu przejawiała się gotowością do poświęcenia życia za swoją ojczyznę. Dziś, kiedy zagrożenie wojną się oddaliło, oznacza przede wszystkim dbanie o wspólne dobro, jakim jest niepodległy kraj, kultywowanie historii i szacunek do symboli narodowych. Po raz kolejny przywołać tu można słowa marszałka Piłsudskiego: „Kto nie szanuje i nie ceni swej przeszłości, ten nie jest godzien szacunku teraźniejszości ani ma prawo do przyszłości”⁸.

Od ludzi, którzy stoją na straży bezpieczeństwa państwa, a do takich zalicza się również żołnierzy, oczekuje się szczególnego oddania i poświęcenia sprawie polskiej, a to nie jest możliwe, jeśli nie będą oni patriotami. Opisane w artykule badania przeprowadzone wśród żołnierzy Jednostki Wojskowej 2771 udowodniły, że żołnierze polscy są patriotami, a przynajmniej, że dostrzegają wartość i znaczenie postaw patriotycznych. Takie postawy mają pozytywny wpływ na poczucie bezpieczeństwa narodu.

BIBLIOGRAFIA

Cisek J., *Obaj zatrzymali imperium*, „Archiwum Rzeczypospolitej – Rzeczpospolita”, 27.08.2009, <https://archiwum.rp.pl/artykul/887162-Obaj-zatrzymali-imperium.html> (dostęp: 11.06.2019).

⁷ J. Szaniawski, *Marszałek Piłsudski i Polacy. W obronie Europy. Cud nad Wisłą 1920*, Warszawa 2007, za: J. Pasterska, S. Uliasz, *Literatura polska 1918–2018. Narracje, dyskursy, dzieła*, „Tematy i Konteksty” 2018, nr 8 (13), DOI: 10.15584/tik.2018.1, s. 12.

⁸ J. Cisek, *Obaj zatrzymali imperium*, „Archiwum Rzeczypospolitej – Rzeczpospolita”, 27.08.2009, <https://archiwum.rp.pl/artykul/887162-Obaj-zatrzymali-imperium.html> (dostęp: 11.06.2019).

- Kunikowski J., Wierzbicki G., *Kształtowanie postaw patriotyczno-obronnych jako wyraz wolności i bezpieczeństwa*, [w:] *Bezpieczeństwo i wolność jako kategorie kulturowe i społeczne*, J. Dębowski (red.), Siedlce 2004.
- Lis W., *Bezpieczeństwo wewnętrzne i porządek publiczny jako sfera działania administracji publicznej*, Lublin 2015.
- Mądrzycki T., *Psychologiczne prawidłowości kształtowania się postaw*, Warszawa 1970.
- [*Ojczyzna jest naszą matką ziemską...*], „Cytaty O.pl”, <http://cytaty.o.pl/jan-pawel-ii-ojczyzna-jest-nasza-matka-ziemska/> (dostęp: 11.06.2019).
- Stachurka K., *Postawy patriotyczne a bezpieczeństwo wewnętrzne*, praca magisterska napisana pod kierunkiem dra hab. Juliusza Piwowarskiego, prof. WSBPI, na Wydziale Bezpieczeństwa i Nauk Społeczno-Prawnych Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa Publicznego i Indywidualnego „Apeiron” w Krakowie, Kraków 2019.
- Szaniawski J., *Marszałek Piłsudski i Polacy. W obronie Europy. Cud nad Wisłą 1920*, Warszawa 2007, za: J. Pasterska, S. Uliasz, *Literatura polska 1918–2018. Narracje, dyskursy, dzieła*, „Tematy i Konteksty” 2018, nr 8 (13), DOI: 10.15584/tik.2018.1, s. 11–16.
- Sztumski J., *Wstęp do metodologii i technik badań społecznych*, Katowice 1995.
- Ustawa z dnia 31 stycznia 1980 r. o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej oraz o pieczęciach państwowych (Dz. U. 2019 poz. 1509).

CITE THIS ARTICLE AS:

K. Stachurka, *Postawy patriotyczne polskich żołnierzy na przykładzie Jednostki Wojskowej nr 2771*, „Security, Economy & Law” 3/2019 (XXIV), s. 26–42, DOI: 10.24356/SEL/24/2.

Licence: This article is available in Open Access, under the terms of the Creative Commons License Attribution 4.0 International (CC BY 4.0; for details please see <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided that the author and source are properly credited. Copyright © 2019 University of Public and Individual Security “Apeiron” in Cracow